

СЕРОЛОГИЯ НА КРЪВОПРЕЛИВНИТЕ РЕАКЦИИ И
УСЛОЖНЕНИЯ: РЕАКЦИИ ПОРАДИ НАЛИЧИЕ НА
ЕСТЕСТВЕНИ ИЛИ ИМУННИ АНТИТЕЛА В СЕРУМА НА
ПРИЕМАТЕЛЯ; РЕАКЦИИ ПОРАДИ НАЛИЧИЕ НА АНТИТЕЛА В
ДАРИТЕЛСКАТА КРЪВ-ОПАСНИ НУЛЕВИ ДАРИТЕЛИ И ДРУГИ
ОПАСНИ ДАРИТЕЛИ; ИМУНОХЕМАТОЛОГИЧНА
ДИАГНОСТИКА

Д-р Жанина Йорданова Иванова дм,

Съвременната терапия с кръв, кръвни съставки и плазмени препарати е неотменна част от клиничната практика и въпреки че може да е животоспасяваща и животоподдържаща, тя не е лишена от нежелани реакции и усложнения.

Следтрансфузионните реакции могат да бъдат ранни, налагащи спешни терапевтични мерки, и по-бавно настъпващи-късни следкръвопреливни усложнения.

u19481337 fotosearch.com

Спешни посттрансфузионни състояния

- ▶ Трансфузионни реакции, настъпващи по време на преливане на кръв и кръвни компоненти или 1-2 часа след преливането, се приемат за остри следкръвопреливни реакции.
- ▶ Те налагат предприемане на спешни терапевтични мерки и се определят като спешни посттрансфузионни състояния.

Видове реакции

Най-честа причина

- ▶ Хемолиза (имунна) с клиника
- ▶ Анафилаксия
- ▶ Некардиогенен белодробен оток
- ▶ Хипертемия с шок
- ▶ Неимунна хемолиза
- ▶ Въздушна емболия
- ▶ Масивна хемотрансфузия
- ▶ Хиперкалемия
- ▶ Хипокалцемия

- еритроцитна несъвместимост
- антитела спрямо IgA в донора
- антитела в кръвния продукт спрямо левкоцитите на пациента
- бактериално замърсяване на кръвния продукт
- физично или химично разрушаване на кръвните клетки
- грешки в техниката
- ПРОМЕНИ В КРЪВТА ПРИ СЪХРАНЕНИЕТО ѝ
- големи количества консервирана кръв
- масивни трансфузии на цитратна кръв

Остра хемолитична реакция Хемолиза поради несъвместимо кръвопреливане

- ▶ Честота: Приблизително 1 на 25-30,000 трансфузии.
- ▶ Фатални инциденти-1 на 600,000 трансфузии.
- ▶ Диагноза:
- ▶ Клинична картина:
- ▶ Начало - минути след започване на кръвопреливането след вливане на 5 до 20 мл АВО несъвместима кръв, понякога след преливане дори само на 0,7 мл. Рискът от остра реакция е многократно по-висок, ако са преляти повече от 200 мл несъвместима кръв

- ▶ **Симптоми** - втрисане, повишаване на температурата, главоболие, повишена възбудимост, диспнея, стягане в гърдите (коронароспазъм), болки в гръдния кош и/или корема, гадене, повръщане, диария, червена или тъмно оцветена урина, хипотония, шок с последваща олигурия и бъбречно увреждане, ДИК синдром.
- ▶ **Симптоми при пациенти под обща анестезия:** шок, червена урина или анурия или кървене от оперативната рана.

Фатален изход при АВО несъвместимост - най-често се дължи на хипотония, последвана от шок, остро бъбречно увреждане или ДИК синдром.

Изследвания

А. Хематологични тестове

- ▶ Визуална оценка на серума (пурпурен цвят - бактериално замърсяване; червен или розов цвят - хемолиза; жълт цвят - билирубин)
- ▶ Намазка от венозна кръв: шизоцити, сфероцити
- ▶ Хаптоглобин - бързо понижение (N = 1-1.5 g/l)
- ▶ Хемоглобин - не се наблюдава повишение след трансфузията
- ▶ Свободен хемоглобин в серума (N= 0.02-0.03 g/l) - най-висока концентрация между 3 - ия и 6 -ия час, изчистване след 18 -ия час
- ▶ Брой тромбоцити

Б. Биохимични показатели

- ▶ Общ билирубин, индиректен и директен билирубин, LDH
- ▶ Креатинин
- ▶ Серумен калий

В. Изследване на хемостазата

- ▶ ПВ, ККВ, фибриноген, ФДП

Г. Урина

- ▶ Хемоглобин (когато серумният свободен хемоглобин е над 0.25 g/l).
- ▶ Хемосидерин (когато серумният свободен хемоглобин е над 0.50 g/l).

Д. Изследване в лаборатория по трансфузионна хематология:

- ▶ Документална проверка на данните на пациента и на експедицията на кръвен продукт
- ▶ Типизиране и скрининг за антиеритроцитни антитела на кръвни проби от пациента преди и след РЕАКЦИЯТА И НА КРЪВНИЯ ПРОДУКТ / кръвна група, D-антиген и др. кръвногрупови антигени/
- ▶ Директен антиглобулинов тест, скрининг за еритроантитела със серум преди и след реакцията, при нужда повторение на разширения тест за съвместимост.

Хемолитични трансфузионни реакции

Хемолитични трансфузионни реакции могат да се проявят като следствие на интраваскуларно или екстраваскуларно разрушаване на еритроцити. Те могат да настъпят остро, незабавно след кръвопреливане или бавно и продължително за 14 или повече дни след трансфузията.

Интраваскуларно разрушаване на еритроцити

- Интраваскуларната деструкция на еритроцитите е представена като хемоглобинурия и хемоглобинемия, причинени от масивна хемолиза на преляти еритроцити. Най-честите причинители за това са anti-A и anti-B антитела от IgM клас.
- По време на комплементната активация се освобождават анафилотоксините C3a и C5a, които са отговорни за проявяващите се след това признаци на остра посттрансфузионна реакция.
- C5a се явява по-силен медиатор на възпаление, отколкото C3a и допринася за повечето сериозни проблеми, свързани с трансфузионни реакции, причинени от интраваскуларна деструкция на еритроцити от IgM антитела.

Екстраваскуларно разрушаване на еритроцити

- Екстраваскуларната деструкция на еритроцитите обикновено се асоциира с IgG антитела, които не успяват да активират комплемента или го активират само до C3 ниво на каскадата.
- Еритроцитите обвити от IgG1 и/или IgG3 антителата, се свързват чрез Fc региона на антителата с Fc рецепторите на макрофагите и се фагоцитират или се разрушават чрез цитотоксичен механизъм. Фагоцитозата е преобладаваща, когато има умерено атакуване на еритроцитите от антителата.

Екстраваскуларно разрушаване на еритроцити

- Ако антитялото не свързва комплемента, каквито са виртуално всички IgG, anti-D, някои IgG, anti-K, anti-S, anti Fya антитела, тогава еритроцитите основно се разрушават в далака, където съществуват условия за хемоконцентрация.
- Свободните IgG молекули в циркулацията предотвратяват значима деструкция на други места, защото циркулиращите IgG молекули се състезават за свързващите места на макрофагите.
- Когато върху еритроцитите има и комплементни компоненти, се получава синергична връзка между двата механизма и еритроцитите се разрушават дори по-ефективно.

Екстраваскуларно разрушаване на еритроцити

- Този процес протича основно в черния дроб, където има изобилие от фагоцитиращи клетки, притежаващи рецептори както за IgG, така и за C3a компонента на комплекса. Антителата срещу антигенните детерминанти на Kidd системата често се описват като „комплемент зависими“.
- По-нови проучвания описват, че само IgM антитела, а не IgG и Kidd антитела, са способни да прикрепват комплемент.

Екстраваскуларно разрушаване на еритроцити

- Първоначално деструкцията на еритроцитите, свързани с комплемент, се предизвиква от IgM или IgG антитяло и е бърза, но постепенно се забавя и прекъсва, защото C3b започва да се инактивира и бързо се разцепва до C3dg. Макрофагите нямат рецептори за IgM или C3dg.
- Еритроцитите, които са обвити от много голям брой IgG1 и/или IgG3 антитела, обикновено претърпяват деструкция чрез антитяло-зависим цитотоксичен механизъм. Лизозомните ензими, освободени от мононуклеарните клетки, също предизвикват деструкция на клетки. Както фагоцитозата, така и цитотоксичния механизъм могат да се осъществяват по едно и също време.

Опасни нулеви дарители

- Рядък, но изключително интересен Rh фенотип е Rh_{null} , при който върху еритроцитите няма експресирани Rh антигени. Ако бъдат имунизирани Rh_{null} индивиди, те могат да образуват anti-Rh29 антитяло, насочено към епитопите на обикновените Rh протеини и то реагира с всички еритроцити освен с тези, които са Rh_{null} .
- Rh_{null} еритроцитите са морфологично и функционално абнормални. Повечето Rh_{null} индивиди имат в различна степен изразена хемолитична анемия, която може да се усложни и да се наложи извършване на спленектомия.

Други опасни дарители

- Фенотипове с дефицит на H в еритроцитите са редки. Хомозиготни инактивиращи мутации в FUT1 (гена, който кодира фукозилтрансферазната активност за биосинтеза на H в еритроцитите) водят до липса на H антиген в еритроцитите.
- Еритроцитите с H дефицит губят прекурсора за A и B и затова винаги са от кръвна група O. Ако A и B гените са в наличност, активните A- и B- трансферази ще са в наличност, но ще бъдат неспособни да образуват A и B антигени поради липса на техния прекурсорен субстрат: H-антигена.

Други опасни дарители

- Индивиди, притежаващи H-дефицитни еритроцити, могат да бъдат както АВН секретори, така и несекретори.
- Несекретори с H-дефицитни еритроцити (Bombay фенотип) продуцират anti-H, anti-A и anti-B антитела. Anti-H антитела са клинично значими и имат потенциал да предизвикат тежки хемолитични реакции и ХБН. Следователно anti-H могат да доведат до сериозен трансфузионен проблем, защото H-дефицитните фенотипове са изключително редки и е трудно да се намери съвместима кръв.
- Секреторите с H-дефицитни еритроцити имат H антиген в секретите си, но не и в своите еритроцити.

Други опасни дарители

- Слаб D и парциален D антиген
- При донори, които са D вариант фенотип, получената единица кръв за кръвопреливане трябва да е етикетирана като RhD позитивна. Това е необходимо, за да не се допусне преливане на еритроцити с D вариант на реципиент, който е RhD негативен, тъй като има вероятност реципиента да образува anti-D антитела като имунен отговор.
- Обикновено се смята, че е по-безопасно антенатални пациенти и потенциални реципиенти на кръв да се третират като RhD негативни, дори когато техният истински Rh тип е D вариант. По този начин реципиентите ще бъдат трансфузирани с Rh негативна кръв, която е подходяща, въпреки че това се смята от някои автори за прехосване на RhD негативна кръв.

**БЛАГОДАРЯ
ЗА ВНИМАНИЕТО**

